

RADA GMINY SOMONINO
83-314 SOMONINO
ul. Gajowy 21

**UCHWAŁA NR XXV/256/2021
RADY GMINY SOMONINO**

z dnia 13 kwietnia 2021 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Somonino
na lata 2021-2027**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713 ze zm.) art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 ze zm.) **Rada Gminy Somonino uchwala**, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Somonino na lata 2021 – 2027, w brzmieniu stanowiącym załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Somonino.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Andrzej Soltyszek

PRZEWODNICZĄCY RADY

Andrzej Soltyszek

Sprawdzono pod kątem
formalno-prawnym

Michał Janowski

radca prawny
GD/1895

13 04 2021

Załącznik do uchwały Nr XXV/256/2021
Rady Gminy Somonino
z dnia 13 kwietnia 2021 r.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY SOMONINO NA LATA 2021 – 2027

SOMONINO 2021

SPIS TREŚCI

WYKAZ I ZNACZENIE SKRÓTÓW	3
WSTĘP	4
I. UWARUNKOWANIA STWORZENIA STRATEGII	6
1. Podstawy prawne strategii	6
2. Zgodność z prawem wspólnotowym oraz strategiami narodowymi i europejskimi	7
II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE	13
1. Demografia	14
2. Komunikacja	15
3. Edukacja	15
4. Kultura	18
5. Organizacje pozarządowe	18
6. Bezpieczeństwo publiczne	20
7. Opieka zdrowotna	20
8. Bezrobocie	20
9. Niepełnosprawność	22
10. Ubóstwo	27
11. Problemy opiekuńczo – wychowawcze	31
12. Uzależnienia	33
13. Przemoc w rodzinie	34
III. CZĘŚĆ STRATEGICZNA – MISJA CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ	36
1. Cel strategiczny nr 1: <i>Rozwój zintegrowanego systemu wsparcia rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju.</i>	37
2. Cel strategiczny nr 2: <i>Utrzymanie seniorów i osób niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania</i>	39
3. Cel strategiczny nr 3: <i>Poprawa skuteczności wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom, przemocy w rodzinie oraz dostępności opieki zdrowotnej.</i>	41
4. Cel strategiczny nr 4: <i>Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego oraz stwarzanie mieszkańcom gminy warunków do rozwoju.</i>	43
5. Cel strategiczny nr 5: <i>Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego w gminie</i>	45
6. Cel strategiczny nr 6: <i>Rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego</i>	46
IV. MONITORING	48
V. SPIS TABEL	49

WYKAZ I ZNACZENIE SKRÓTÓW:

CIS	Centrum Integracji Społecznej
GUS	Główny Urząd Statystyczny
GKRPA	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
GOK	Gminny Ośrodek Kultury
GOPS	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
KLUB AA	Klub Anonimowych Alkoholików
KRS	Krajowy Rejestr Sądowy
KRUS	Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
MON	Ministerstwo Obrony Narodowej
MSWiA	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
NFZ	Narodowy Fundusz Zdrowia
ONZ	Organizacja Narodów Zjednoczonych
OSP	Ochotnicza Straż Pożarna
PCPR	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
PFRON	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
PKP	Polskie Koleje Państwowe
PKS	Państwowa Komunikacja Samochodowa
PSP	Państwowa Straż Pożarna
PUP	Powiatowy Urząd Pracy
PZON	Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności
SP ZOZ	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej
ŚDS	Środowiskowy Dom Samopomocy
UE	Unia Europejska
WTZ	Warsztat Terapii Zawodowej
ZI	Zespół Interdyscyplinarny
ZUS	Zakład Ubezpieczeń Społecznych

WSTĘP

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem, który opisuje, wyjaśnia i wartościuje te obszary rzeczywistości, od których zależy stworzenie warunków do godnego życia jednostki i całego społeczeństwa. Jest planem działania ukierunkowanym na realizację działań w obszarze polityki społecznej w wymiarze długofalowym. W praktyce dokument ten powinien stanowić skuteczny instrument przejścia od fazy interpretacji zjawisk i procesów społecznych do fazy społecznej przemiany.

Stale wzrastający zakres zadań stawianych przed instytucjami pomocy społecznej spowodowany jest między innymi zwiększającym się stopniem trudności zadań, generowanym takimi czynnikami, jak np.: bezrobocie, wzrost kosztów związanych z ochroną zdrowia i rehabilitacją osób starszych i niepełnosprawnych oraz wyzwaniem, którym musi podolać współczesna rodzina. W celu ich realizacji powstały, bądź zostały znowelizowane akty prawne, a wśród nich art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2020 poz. 1876 z późn. zm.), zgodnie z którym samorząd Gminy zobowiązany jest do opracowania i realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Działania te opierają się na zasadach programowania, subsydiarności, koncentracji, elastyczności i otwartości. Istotą nowego modelu działania pomocy społecznej, kreującej politykę społeczną – a w jej obszarze strategię rozwiązywania problemów społecznych – jest jej uspołecznienie zarówno w procesie planowania, jak też realizacji.

Dobrem nadrzędnym Strategii rozwiązywania problemów społecznych jest człowiek – jego potrzeby zarówno w kontekście indywidualnym, jak i społecznym. Strategia jest dokumentem opisującym, analizującym i wartościującym zjawiska w tym obszarze rzeczywistości, od którego zależy stworzenie wizji godnego życia zarówno jednostki, jak też grupy społecznej jako całości; w praktyce stanowi skuteczny instrument realizacji przyjętych założeń dla osiągnięcia stanu określonego w misji.

Państwo Członkowskie Unii Europejskiej ma obowiązek prowadzenia w ramach Unii wspólnych działań wspierających, uzupełniających i koordynujących w szeroko pojętej dziedzinie ochrony ludności i rozwoju kapitału ludzkiego. Opracowanie Strategii jest warunkiem pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych na realizację projektów dotyczących sfery społecznej zarówno z budżetu państwa, jak też funduszy Unii Europejskiej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Somonino na lata 2020–2027 jest wieloletnim dokumentem planistycznym, stanowiącym komplementarne uzupełnienie „Strategii Rozwoju Gminy Somonino lata 2020-2029”, przyjętej uchwałą nr XV/133/19 Rady Gminy Somonino z dnia 18 grudnia 2019 roku.

I. UWARUNKOWANIA STWORZENIA STRATEGII

1. Podstawy prawne strategii

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Somonino na lata 2021-2027 wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Do aktów prawnych regulujących treść strategii oraz wpływających na jej realizację należą również m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych,
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej,
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
- ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe

2. Zgodność z prawem wspólnotowym oraz strategiami narodowymi i europejskimi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Somonino na lata 2021-2027 pozostaje w zgodności z dokumentami strategicznymi i programowymi, opracowanymi na szczeblu globalnym, europejskim, krajowym i samorządowym.

Należą do nich:

- Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030,
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju,
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Założenia do Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027,
- Wojewódzka Strategia w zakresie Polityki Społecznej – w opracowaniu,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Kartuskim – w opracowaniu,
- Strategia Rozwoju Gminy Somonino na lata 2020-2029.

Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 przyjęta została w 2015 roku przez 193 państwa Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ). Jest programem działań o bezprecedensowym zakresie i znaczeniu, definiującym model zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym. Zgodnie z Agendą 2030 współczesny wysiłek modernizacyjny powinien koncentrować się na wyeliminowaniu ubóstwa we wszystkich jego przejawach, przy równoczesnej realizacji szeregu celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych.

Dokument obejmuje 17 celów zrównoważonego rozwoju oraz powiązanych z nimi 169 zadań.

Cele te są następujące:

1. Wyeliminować ubóstwo we wszystkich jego formach na całym świecie,

2. Wyeliminować głód, osiągnąć bezpieczeństwo żywnościowe i lepsze odżywianie oraz promować zrównoważone rolnictwo,
3. Zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrobyt,
4. Zapewnić wszystkim edukację wysokiej jakości oraz promować uczenie się przez całe życie,
5. Osiągnąć równość płci oraz wzmocnić pozycję kobiet i dziewcząt,
6. Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi,
7. Zapewnić wszystkim dostęp do stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie,
8. Promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywnie zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi,
9. Budować stabilną infrastrukturę, promować zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacyjność,
10. Zmniejszyć nierówności w krajach i między krajami,
11. Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu,
12. Zapewnić wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji,
13. Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom,
14. Chronić oceany, morza i zasoby morskie oraz wykorzystywać je w sposób zrównoważony,
15. Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczać pustynnienie, powstrzymywać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej,
16. Promować pokojowe i inkluzywne społeczeństwa, zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budować na wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu,
17. Wzmocnić środki wdrażania i ożywić globalne partnerstwo na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju jest polską perspektywą działań na rzecz Agendy 2030. Stanowi ona instrument elastycznego zarządzania głównymi procesami rozwojowymi kraju, wskazując cele i niezbędne działania, instrumenty realizacyjne i kluczowe projekty zapewniające jej wdrożenie. Dokument ustala także system koordynacji, wyznaczając role poszczególnym podmiotom publicznym oraz sposoby współpracy ze światem biznesu,

nauki i społeczeństwem. Strategia przedstawia nowy model rozwoju, tj. rozwój odpowiedzialny czyli taki, który budując siłę konkurencyjną z wykorzystaniem nowych czynników wzrostu, zapewnia udział i korzyści wszystkim grupom społecznym zamieszkującym różne miejsca naszego kraju. Jednocześnie w nowym modelu potrzeby obecnego pokolenia będą realizowane bez umniejszania szans przyszłych pokoleń. Głównym celem wszystkich działań i przedsięwzięć przewidzianych w dokumencie jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Oczekiwanym efektem realizacji strategii będzie zwiększenie zamożności Polaków oraz zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, obejmującym okres co najmniej 15 lat.

Głównym celem dokumentu jest poprawa jakości życia Polaków. Osiągnięcie tego celu uzależniono od podjęcia działań w trzech obszarach strategicznych:

- konkurencyjności i innowacyjności (modernizacji),
- równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji)
- efektywności i sprawności państwa (efektywności).

W każdym z obszarów strategicznych zostały określone strategiczne cele rozwojowe. Cele strategiczne uzupełnione są sprecyzowanymi kierunkami interwencji. Przy każdym z tych kierunków określony został cel do realizacji. Zebrane razem cele służą nowatorskiemu i niestandardowemu przedstawieniu zadań stojących przed administracją publiczną, przede wszystkim rządem, ale także samorządami, które należy zrealizować, aby poprawić jakość życia mieszkańców Polski. Do celów rozwojowych zaliczono:

1. Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji,
2. Zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym,
3. Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki,
4. Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki,
5. Stworzenie Polski Cyfrowej,
6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”,

7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska,
8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych,
9. Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego,
10. Stworzenie sprawnego państwa, jako modelu działania administracji publicznej,
11. Wzrost społecznego kapitału rozwoju.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 roku, w którym odzwierciedlenie znajdują określone w filarze „rozwój społecznie i terytorialnie zrównoważony” postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju. Strategia jest punktem odniesienia dla Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027, będąc zbiorem wspólnych wartości, zasad współpracy rządu i samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju kraju i województw. Dokument określa systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej, zarówno przez rząd wobec regionów, jak i wewnątrz regionalne. Kładzie nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych obszarów, głównie miejskich i wiejskich. W strategii przewidziano skuteczniejszą identyfikację potrzeb rozwojowych wszystkich obszarów kraju, a także efektywniejsze rozpoznanie zasobów jakimi dysponują, wskazanie wyzwań i barier rozwojowych. Takie podejście ma się przełożyć na lepsze dopasowanie narzędzi interwencji (np. programów) do możliwości i potencjałów rozwojowych poszczególnych obszarów kraju. Jednym z celów dokumentu jest zapewnienie większej spójności rozwojowej Polski przez wsparcie obszarów słabszych gospodarczo; wskazano w nim obszary strategicznej interwencji, które otrzymają szczególne wsparcie (tj. obszary zagrożone trwałą marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, Śląsk i tereny Polski wschodniej). Strategia wspiera konkurencyjność regionów i zakłada kontynuację działań zmierzających do podniesienia jakości kapitału ludzkiego i społecznego oraz rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności. Istotny nacisk położono w niej również na rozwijanie kompetencji administracji publicznej w zakresie prowadzenia skutecznej polityki rozwoju, w szczególności na terenach o niskim potencjale rozwojowym, a zwłaszcza wspierania powiązań pomiędzy lokalnym i regionalnym sektorem publicznym a światem biznesu i nauki. W tym kontekście zakładając zwiększenie roli i odpowiedzialności samorządów lokalnych, jako podmiotów decydujących o polityce rozwoju w skali lokalnej, stworzono w dokumencie warunki do

większego angażowania się samorządów gminnych i powiatowych w realizację wspólnych projektów i we współpracę ponad granicami administracyjnymi.

Założenia do Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027 są elementem prac nad Umową Partnerstwa oraz krajowych i regionalnych programów operacyjnych dla interwencji finansowanych przez Europejskie Fundusze Inwestycyjne i Strukturalne w latach 2021-2027. Dokument zawiera m.in. wyzwania i cele rozwojowe kraju, w tym diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej Polski, cele rozwojowe kraju w perspektywie do roku 2030, opis podejścia terytorialnego oraz matrycę potrzeb na lata 2021-2027 oraz uzasadnienie wyboru realizacji pięciu celów Polityki Spójności na lata 2021-2027:

- Bardziej inteligentna Europa (Smarter Europe),
- Bardziej przyjazna dla środowiska i bezemisyjna Europa (a greener, carbon free Europe),
- Lepiej połączona Europa (a more Connected Europe),
- Europa o silniejszym wymiarze społecznym (a more Social Europe),
- Europa bliżej obywateli (a Europe closer to citizens).

Dokument obejmuje również opis warunków podstawowych, których spełnienie determinuje możliwość uruchomienia środków w poszczególnych celach polityki w kolejnej perspektywie, opis mechanizmów koordynacji i komplementarności polityki spójności z innymi politykami Unii Europejskiej, tj. Wspólną Polityką Rolną i Wspólną Polityką Rybołówstwa oraz instrumentami finansowanymi z Unii Europejskiej, tj. programami zarządzanymi centralnie przez Komisję Europejską, zarys finansowania programów operacyjnych w ramach Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027, katalog programów operacyjnych w Polsce w latach 2021-2027 oraz opis systemu instytucjonalnego służącego realizacji Umowy Partnerstwa.

W latach 2021-2027 w ramach Polityki Spójności możliwe będzie finansowanie przedsięwzięć ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego + i Funduszu Spójności. Proponowane programy operacyjne obejmują: program operacyjny w zakresie infrastruktury transportu, energetyki i środowiska, zdrowia, kultury, nauki i edukacji oraz spraw społecznych; programy operacyjne w zakresie badań, rozwoju oraz innowacyjności oraz rozwoju cyfrowego; program operacyjny w zakresie rozwoju kapitału ludzkiego; program operacyjny w zakresie województw wschodniej Polski; program operacyjny w zakresie wspierania regionów z deficytem/obszarów słabszych gospodarczo; program operacyjny Pomoc Techniczna oraz 16 regionalnych programów operacyjnych.

Strategia Rozwoju Gminy Somonino na lata 2020-2029 jest podstawowym dokumentem strategicznym wyznaczającym kierunki rozwoju gminy. W oparciu o diagnozę stanu gminy, określono kierunki rozwoju gminy, formułując cele strategiczne i operacyjne. Jako cele strategiczne obrano:

- Wzmocnienie kapitału społecznego,
- Zrównoważony rozwój **infrastrukturalno-przestrzenny**,
- Nowoczesna i konkurencyjna gospodarka,
- Rozwój funkcji turystyczno – rekreacyjnej,
- Wysoka jakość ochrony środowiska.

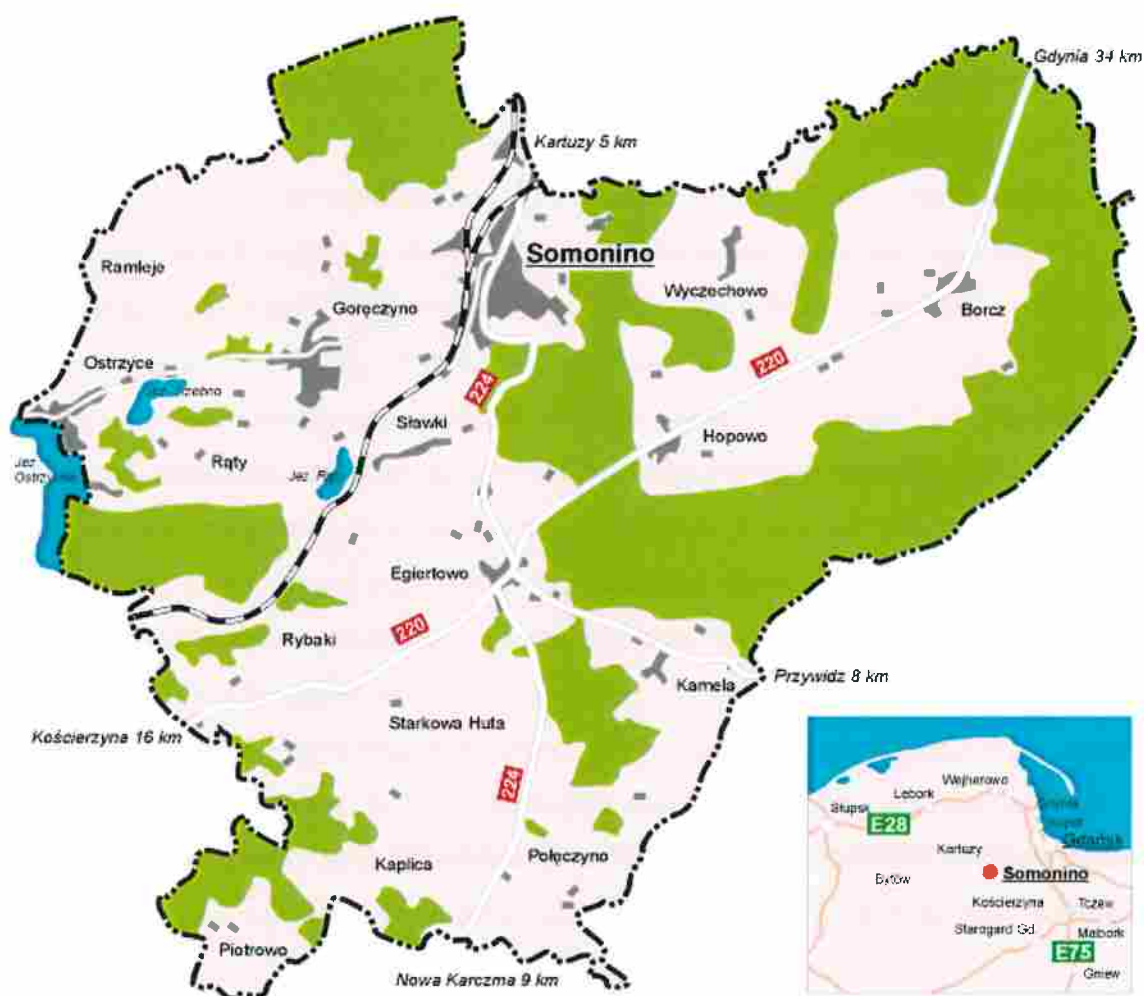
Do działań istotnych z punktu widzenia niniejszego dokumentu zaliczono: poprawę dostępności i jakość usług edukacyjnych, wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem oraz integrację mieszkańców, aktywizację społeczną i obywatelską mieszkańców, wsparcie rozwoju organizacji pozarządowych i inicjatyw obywatelskich, poprawę dostępności i jakości usług zdrowotnych, rozwój infrastruktury oraz oferty kulturalnej i sportowej, rozwój rynku pracy, rozbudowę oferty rekreacyjnej uwzględniającej potrzeby osób starszych, a także wykorzystanie rekreacji i turystyki jako czynników dynamizujących rozwój lokalny i stworzenie optymalnych warunków rozwoju przedsiębiorczości.

Za ważne uznano również: rozbudowę i modernizację infrastruktury drogowej oraz poprawę systemu komunikacji, poprawę bezpieczeństwa mieszkańców w ruchu drogowym, rozwój infrastruktury technicznej, estetyzację oraz uporządkowanie przestrzeni publicznej, modernizację i rozbudowę obiektów publicznych, rozwój planowania przestrzennego uwzględniającego równomierny rozwój sołectw, wsparcie inwestycji wykorzystujących nowoczesne technologie, poprawę warunków funkcjonowania rolnictwa, promocję **gminy** jako atrakcyjnego miejsca do lokowania inwestycji, rozbudowę i modernizację infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, stworzenie lokalnych produktów turystycznych wykorzystujących dziedzictwo kulturowe, rozwój agroturystyki, promocję i marketing gminy z wykorzystaniem nowoczesnych technologii, wzrost liczby inwestycji w zakresie turystyki w ramach sektora prywatnego, monitoring i ograniczenie niskiej emisji, popularyzacja odnawialnych źródeł energii, uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej, wzrost świadomości ekologicznej wśród mieszkańców, popularyzację ekologicznych form działalności gospodarczej i rolniczej oraz wzrost inwestycji ukierunkowanych na ochronę walorów przyrodniczo – krajobrazowych gminy.

II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE

Diagnoza środowiska lokalnego została dokonana na podstawie analizy danych pochodzących z referatu ewidencji ludności i referatu oświaty Urzędu Gminy w Somoninie, z danych placówek oświatowych Gminy Somonino, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, z danych Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Somoninie, oraz z danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach i Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Kartuzach.

Gmina Somonino jest gminą wiejską, położoną w województwie pomorskim, w powiecie kartuskim. Obszar gminy został podzielony na 16 sołectw: Borcz, Egiertowo, Goręczyno, Hopowo, Kamela, Kaplica, Ostrzyce, Piotrowo, Ramleje, Rąty, Rybaki, Sławki, Somonino, Starkowa Huta, Wyczechowo.

1. Demografia

Z analizy danych Urzędu Stanu Cywilnego i Ewidencji Ludności wynika, że liczba mieszkańców gminy Somonino systematycznie wzrasta i na przestrzeni ostatnich pięciu lat wzrosła o 4,9%. Udział kobiet i mężczyzn wśród ogółu mieszkańców gminy jest porównywalny z nieznaczną przewagą na rzecz mężczyzn (od 50,33% w 2018 r. do 50,42% w 2019 r.).

Tabela 1 Liczba mieszkańców gminy Somonino z podziałem na płeć

ROK		2016	2017	2018	2019	2020
Liczba mieszkańców		10 325	10 448	10 626	10 735	10 833
W tym:	kobiet	5 126	5 186	5 278	5 322	5 376
	mężczyzn	5 199	5 262	5 348	5 413	5 457

Źródło: referat ewidencji ludności Urzędu Gminy w Somoninie

Strukturę wiekową mieszkańców gminy Somonino przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2 Liczba mieszkańców gminy Somonino wg. struktury wiekowej

ROK		2016	2017	2018	2019	2020
Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (0-18 lat)		2 857	2 890	2 947	2 970	3 028
W tym:	kobiet	1 411	1 431	1 465	1 475	1 507
	mężczyzn	1 446	1 459	1 482	1 495	1 521
Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym		6378	6 423	6 483	6 519	6 457
W tym:	kobiet 18 – 60 lat	2 881	2 988	3 018	3 019	2 960
	mężczyzn 18-65 lat	3 397	3 435	3 465	3500	3 497
Liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym		1 090	1 135	1 196	1 246	1 348
W tym:	kobiety 60+	734	767	795	828	909
	Mężczyźni 65+	356	368	401	418	439

Źródło: referat ewidencji ludności Urzędu Gminy w Somoninie

Analizując dane zawarte w powyższej tabeli stwierdzić można, że na przestrzeni ostatnich pięciu lat udział dzieci w populacji społeczeństwa gminy ulega nieznacznemu wzrostowi i wynosi od 27,67 % w 2016 roku do 27,95% w 2020 r. Zauważalny jest natomiast wzrost udziału grupy seniorów w społeczeństwie gminy. Kształtuje się on od 10,56% w 2016 roku do 12,44% w 2020 r.

Powyższe tendencje demograficzne wymagać będą w większym zakresie niż dotychczas dostosowania usług społecznych do potrzeb seniorów.

2. Komunikacja

Jednym z kluczowych zadań samorządu terytorialnego jest poszukiwanie rozwiązań udoskonalających mobilność mieszkańców. Wiąże się ona z pokonywaniem przestrzeni, przemieszczaniem się, jest warunkiem wolności człowieka i gwarantem dobrej jakości życia w środowisku lokalnym. Jest ona podstawą społecznego podziału pracy i wzrostu gospodarczego. Mobilność pozwala na osiągnięcie założonych celów jednostki oraz niezakłócony dostęp do innych ludzi. Najważniejsza korzyść z podróżowania to nie tylko możliwość przemieszczenia się z jednego punktu do drugiego, ale także świadomość swobody poruszania się w przestrzeni i utrzymywania kontaktów społecznych.

Gmina Somonino położona jest w pobliżu aglomeracji trójmiejskiej, w odległości ok. 40 km od Gdańska, ok. 50 km od Gdyni i ok. 45 km od Sopotu. Odległość od stolicy powiatu – Kartuz wynosi ok. 11 km.

W miejscowości Somonino znajduje się przystanek kolejowy PKP, obsługujący aktualnie linię kolejową Gdynia – Kościerzyna. Trwają prace nad projektem obejmującym modernizację i elektryfikację linii Gdynia – Kościerzyna i Somonino – Kartuzy. Realizacja przedsięwzięcia zwiększy dostępność transportu kolejowego dla mieszkańców gminy Somonino.

W ramach komunikacji publicznej na terenie gminy Somonino funkcjonuje również komunikacja autobusowa, obsługiwana głównie przez Przewozy Autobusowe GRYF oraz PKS Gdańsk Sp. z o.o. Gmina Somonino skomunikowana jest autobusowo z Kartuzami, Kościerzyną, Gdańskiem, Żukowem i Nową Karczmą.

W gminie Somonino nie wszystkie miejscowości posiadają dostęp do komunikacji publicznej, co w pewnym stopniu ogranicza możliwości zarobkowania mieszkańców, dostęp do edukacji i innych dóbr społecznych.

3. Edukacja

Problematyka edukacji i wychowania jest ważnym czynnikiem, skupiającym uwagę nie tylko przedstawicieli nurtu wychowania ale całego społeczeństwa w wymiarze mikro i makro społecznym. Szczególna rola przypada tu nauczycielom i wychowawcom, których powinna cechować otwartość na złożoność pracy wychowawczej, niezależność w myśleniu oraz aktywność twórcza. Pojęcie edukacji obejmuje różne aspekty, m. in.: intelektualny, psychologiczny i moralny. Zgodnie z założeniami Rady Edukacji Narodowej, kształcenie w systemie szkolnym i poza nim powinno:

- dostarczać wiedzy niezbędnej do aktywnego i twórczego udziału w życiu społeczności współczesnego świata;
- kształtować wartości ważne dla pomyślnego funkcjonowania wolnego, demokratycznego społeczeństwa, takie jak tolerancja, poszanowanie praw, w tym praw mniejszości, umiłowanie wolności, poczucie solidarności, kształtować wyobrażenie i poszanowanie idei dobra wspólnego;
- rozwijać poczucie więzi społecznej i patriotyzmu;
- uczyć w sposób odpowiednio wyważony umiejętności łączenia aktywnej współpracy i harmonijnego współdziałania w pracy, w rodzinie i społecznościach lokalnych z umiejętnością wyboru i stawiania własnych celów oraz ich realizacji. Powinno uczyć odpowiedzialności przed sobą samym i powinności rozliczania się ze swoich działań przed innymi.

Wprowadzona w 2017 r. reforma edukacji spowodowała stopniowe wygaszanie gimnazjów. Obecnie na terenie gminy funkcjonują następujące placówki oświatowe:

placówki gminne

- 1) Szkoła Podstawowa im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Somoninie,
- 2) Szkoła Podstawowa im. Ziemi Kaszubskiej w Goręczynie,
- 3) Szkoła Podstawowa im. Św. Franciszka z Asyżu w Egiertowie,
- 4) Szkoła Podstawowa im. Kawalerów Orderu Uśmiechu w Borcu,
- 5) Gminne Przedszkole w Goręczynie,

placówki powiatowe

- 6) Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Józefa Wybickiego w Somoninie,

placówki niepubliczne

- 7) Niepubliczne Przedszkole „Chatka Puchatka” w Somoninie,
- 8) Niepubliczne Przedszkole „Junior” w Hopowie.

Na terenie gminy Somonino nie funkcjonuje żaden żłobek ani klub dziecięcy, nie występują również uczelnie wyższe.

Na terenie Gminy Somonino funkcjonują jedynie świetlice szkolne, brak jest natomiast świetlic terapeutycznych, socjoterapeutycznych wspierających dzieci z różnego rodzaju problemami.

Tabela 3 Liczba dzieci uczęszczających do gminnych placówek oświatowych

Nazwa szkoły		Rok szkolny			
		2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021
SP w Somoninie	gimnazjum	184	102		
	I – VIII	295	350	350	428
	kl. 0	42	53	36	46
	przedszkole	47	81	72	67
SP w Goręczynie	gimnazjum	72	27		
	I – VIII	299	339	335	324
	kl. 0	50	55	48	54
	Przedszkole			24	
SP w Egiertowie	I – VIII	225	253	271	265
	kl. 0	39	42	50	35
	Przedszkole filia Połączyno	33	34	36	40
SP w Borczu	I – VIII	103	123	118	114
	kl. 0	16	19	16	11
Gminne Przedszkole w Goręczynie	kl. 0	12	12	12	10
	przedszkole	50	53	48	50
Niepubliczne Przedszkole „Chatka Puchatka” w Somoninie	Kl. 0	15	9	14	10
	przedszkole	79	75	78	80
Niepubliczne Przedszkole „JUNIOR” w Hopowie	Kl. 0	2	1	4	4
	Przedszkole	28	31	27	26
Łącznie:		1 591	1 659	1 539	1 564

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z placówek oświatowych

Z powyższych danych wynika, że liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli utrzymuje się na podobnym poziomie, co świadczyć może o świadomości rodziców dostrzegających potrzeby rozwojowe i funkcjonowanie dziecka w grupie rówieśniczej. Ogólna liczba uczniów w szkołach podstawowych również zmienia się nieznacznie. Jest to głównie spowodowane zmianą struktur organizacyjnych działów oświaty oraz demografią poszczególnych grup wiekowych dzieci.

Szkoły na terenie gminy posiadają odpowiednie zaplecze dydaktyczne. W każdej ze szkół zatrudniony jest pedagog, natomiast w tylko w jednej szkole zatrudniony jest psycholog w wymiarze ½ etatu.

4. Kultura

Na terenie gminy Somonino funkcjonuje Gminny Ośrodek Kultury, na którym spoczywa odpowiedzialność za rozwój kultury. GOK ma swoją siedzibę w Somoninie, dysponuje salą widowiskową na 70 miejsc, która wykorzystywana jest na organizowanie spotkań, szkoleń, konferencji, prezentacji, a także uroczystości rodzinnych. Działalność Gminnego Ośrodka Kultury jest zróżnicowana, instytucja podejmuje działania m. in. w obszarach: kulturalnym, turystycznym, rekreacyjnym, edukacyjnym. Ofertę dostosowuje do różnych grup wiekowych, zarówno dzieci, młodzieży, jak i osób dorosłych w tym seniorów. W swojej ofercie GOK nie zapomina o osobach niepełnosprawnych i dla tej grupy organizuje również imprezy integracyjne. Wiele konkursów organizowanych przez GOK, m. in.: „Najładniejszą Szopkę Bożonarodzeniową”, „Konkurs Ozdób Wielkanocnych”, czy Konkurs fotograficzny „Moja Gmina w obiektywie” cieszy się zainteresowaniem również poza gminą Somonino.

Na terenie gminy funkcjonuje Biblioteka Publiczna w Somoninie z filią w Goręczynie. Przy bibliotece działa również Dyskusyjny Klub Książki dla osób dorosłych, w ramach którego oprócz cyklicznych, comiesięcznych spotkań z czytelnikami, organizowane są spotkania autorskie z pisarzami.

Na terenie gminy funkcjonują również 2 świetlice wiejskie (w Kaplicy i w Piotrowie), w których organizowane są różnorodne zajęcia dla społeczności lokalnej.

5. Organizacje pozarządowe

Organizacje pozarządowe przyczyniają się do wzrostu aktywizacji społeczności lokalnych, stanowią **zatem** istotny czynnik rozwoju kapitału społecznego. Kapitał społeczny to wyznawane normy, wartości, sieci powiązań, zaangażowanie, zaufanie. Odpowiednio wykorzystany, może przyczynić się budowy i rozwoju lokalnej wspólnoty. Na terenie gminy Somonino funkcjonuje 25 stowarzyszeń zarejestrowanych w KRS, 5 z nich ma status organizacji pożytku publicznego.

Tabela 4 Organizacje pozarządowe funkcjonujące na terenie Gminy Somonino

l.p.	Nazwa organizacji pozarządowej	Siedziba	główny obszar działalności
1	Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Kultury, Sportu i Turystyki na Wsi „Przyjazna Wieś Kaszubska”	Somonino	kultura, sztuka, sport, turystyka, rekreacja
2	Fundacja „Tradycja i Pamięć”	Goręczyno	ochrona dóbr historycznych, podtrzymywanie tradycji i kultury
3	Stowarzyszenie Hopobabki	Hopowo	rozwój lokalny
4	Kółko Rolnicze w Ramlejach	Ramleje	rozwój lokalny
5	Kółko Rolnicze w Hopowie	Hopowo	rozwój lokalny
6	Kółko Rolnicze w Wyczechowie	Wyczechowo	rozwój lokalny
7	Stowarzyszenie Trzech Wsi „Kaszubski Zakątek”	Połączyno	rozwój lokalny
8	Stowarzyszenie „Moja Wieś – Nasza Szkoła”	Egiertowo	rozwój lokalny
9	EKOWYCZECHOWO – Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Wsi Wyczechowo	Wyczechowo	rozwój lokalny
10	Kółko Rolnicze – Koło Gospodyń Wiejskich w Sławkach	Sławki	rozwój lokalny
11	Stowarzyszenie Ogrodowe „Góra Trzebińska”	Ostrzyce	Ochrona środowiska, ekologia
12	Ostrzyckie Lobby Turystyczne	Ostrzyce	turystyka i rekreacja
13	Stowarzyszenie Klubu Sportowego „Gryf Goręczyno” – Organizacja pożytku publicznego	Goręczyno	kultura fizyczna i sport
14	Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Sportu w Gminie Somonino „As”	Somonino	kultura fizyczna i sport
15	Akademia Piłkarska Szargan	Somonino	kultura fizyczna i sport
16	Kaszubska Fundacja Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych „Podaruj Trochę Słońca”	Starkowa Huta	pomoc osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom
17	Stowarzyszenie na rzecz Wspomagania Rozwoju Dzieci, Młodzieży i Dorosłych „Radosna Akademia”	Somonino	pomoc osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom, rehabilitacja i terapia
18	Stowarzyszenie Apertum	Somonino	Pomoc społeczna osobom niepełnosprawnym, rehabilitacja
19	Stowarzyszenie Aktywnie Razem	Goręczyno	pomoc społeczna i działania wspomagające osoby niepełnosprawne
20	Fundacja Perspektywa	Somonino	pomoc społeczna i działania wspomagające osoby niepełnosprawne
21	Stowarzyszenie „Jesteśmy Razem” - Organizacja pożytku publicznego	Somonino	nauka, edukacja, oświata i wychowanie, kultura, pomoc osobom niepełnosprawnym
22	Stowarzyszenie Szkoła w Borczu Spełnia Marzenia - Organizacja pożytku publicznego	Borcz	nauka, edukacja, oświata i wychowanie
23	„Rozwiń skrzydła” - Organizacja pożytku publicznego	Somonino	nauka, edukacja, oświata i wychowanie
24	Stowarzyszenie na rzecz Promocji i Profilaktyki Zdrowia	Somonino	ochrona zdrowia, profilaktyka i edukacja zdrowotna
25	Stowarzyszenie „Przyszłość”	Sławki	ochrona zdrowia, profilaktyka i edukacja zdrowotna

Źródło: informacja z Urzędu Gminy w Somoninie

6. Bezpieczeństwo publiczne

Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego pozostaje w gestii organów władzy i administracji państwowej. Powołane są w tym zakresie wyspecjalizowane instytucje, jak Policja i Państwowa Straż Pożarna, które w realizacji swoich zadań wspierane są przez jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych. Na terenie Gminy Somonino mieści się Posterunek Policji w Somoninie, który podlega Powiatowej Policji w Kartuzach. W gminie funkcjonuje również 7 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, podlegających Komendzie Powiatowej Straży Pożarnej w Kartuzach.

7. Opieka zdrowotna

Potrzeby zdrowotne mieszkańców gminy Somonino w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej zabezpiecza Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Somoninie. SP ZOZ zatrudnia lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej, pielęgniarki środowiskowe, pielęgniarki szkolne, położną. Ośrodek realizuje również transport medyczny. Na terenie gminy funkcjonują dwa prywatne gabinety stomatologiczne, jeden z nich realizuje usługi w ramach NFZ. W gminie Somonino zlokalizowane są również dwie apteki.

Na terenie gminy nie ma możliwości skorzystania z porad lekarzy specjalistów, w tym celu lekarze podstawowej opieki zdrowotnej kierują mieszkańców do specjalistów z którymi SP ZOZ lub NFZ podpisał stosowne umowy.

8. Bezrobocie

Do 2019 roku sytuacja osób bezrobotnych na lokalnym rynku ulegała poprawie, natomiast od kwietnia 2020 roku obserwuje się wzrost stopy bezrobocia, co związane jest z sytuacją pandemii COVID – 19. W powiecie kartuskim bezrobocie należy do najniższych w województwie pomorskim. Stopa bezrobocia na koniec 2020 roku kształtowała się na poziomie 4,0% (w kraju 6,2%), co przekłada się również na sytuację w Gminie Somonino.

Tabela 5 Ilość osób bezrobotnych z terenu gminy Somonino

Rok	Ilość osób bezrobotnych	w tym:	
		Kobiety	Mężczyźni
2016	174	122	52
2017	165	100	65
2018	140	98	52
2019	128	88	40
2020	205	126	79

Źródło: Dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Kartuzach

Jak z powyższego zestawienia wynika do 2019 roku ilość osób bezrobotnych w gminie Somonino sukcesywnie spadała. W roku 2020 nastąpił wzrost osób bezrobotnych, co niewątpliwie związane jest z sytuacją pandemii. W gminie obserwuje się znacznie wyższy odsetek bezrobotnych kobiet w stosunku do mężczyzn (od najniższego - 60% w 2017 r. do najwyższego - 70% w 2016 r.).

Wpływ na kształtowanie się sytuacji na rynku pracy mają zarówno uwarunkowania zewnętrzne, bliskość Trójmiasta, poprawa komunikacji czy dobra sytuacja gospodarcza, ale również działania samorządu przy współpracy z partnerami rynku pracy.

Na terenie Gminy Somonino funkcjonuje Centrum Integracji Społecznej w Ostrzycach. Działalność CIS skupia się wokół reintegracji społecznej i zawodowej osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Zadaniem placówki jest odbudowywanie i podtrzymywanie u osób wykluczonych społecznie, zdolności do samodzielnego i efektywnego pełnienia ról społecznych a także samodzielnego poruszania się po rynku pracy, prowadzącego do zatrudnienia w różnych formach: u pracodawcy, samozatrudnienia (praca na własny rachunek lub w spółdzielni socjalnej).

Tabela 6 Ilość uczestników zajęć w Centrum Integracji Społecznej w Ostrzycach

Rok	Ilość uczestników CIS	w tym:	
		Kobiety	Mężczyźni
2016	82	54	28
2017	78	50	28
2018	52	39	13
2019	53	38	15
2020	63	49	14

Źródło: Dane z Centrum Integracji Społecznej w Ostrzycach

Udział osób uczestniczących w zajęciach CIS koreluje z sytuacją osób bezrobotnych. W latach 2016 – 2019 zaobserwować można spadek zainteresowania udziałem w zajęciach CIS, natomiast w roku 2020 nastąpił wzrost uczestników. Również udział kobiet w zajęciach CIS w stosunku do mężczyzn jest znacznie wyższy i waha się w granicach od 64% w 2017 roku do 78% w 2020 roku.

Gmina Somonino we współpracy z Powiatem Kartuskim realizowała szereg projektów ukierunkowanych na aktywizację i wsparcie osób bezrobotnych, m. in.:

- Reintegracja zawodowa i społeczna przepisem na pracę,
- Aktywna Integracja,
- Czas na zmiany,
- Aktywizacja społeczno – zawodowa mieszkańców powiatu kartuskiego dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym – Edycja I i II,
- Szukam ...Znajduję Pracuję... - Edycja I i II,
- Twoja szansa – Aktywizacja społeczno-zawodowa,
- Schematom STOP! Wspólne działania instytucji pomocy społecznej i instytucji rynku pracy – Pilotaż
- Akademia Aktywności.

Kwestia bezrobocia jest złożonym problemem społecznym. W celu udzielania efektywnego wsparcia konieczna jest ciągła analiza lokalnego rynku pracy oraz dostosowywanie odpowiednich instrumentów i form wsparcia do aktualnej sytuacji społecznej i gospodarczej. Dużym wyzwaniem dla rynku pracy i służb zatrudnienia na najbliższe lata będzie opanowanie sytuacji spowodowanej przez pandemię COVID – 19.

9. Niepełnosprawność

W Unii Europejskiej jedna na sześć osób jest niepełnosprawna, co oznacza, że około 80 mln jej mieszkańców często nie ma możliwości pełnego uczestnictwa w życiu tak społecznym, jak i gospodarczym w wyniku istniejących barier związanych ze środowiskiem, a także z prezentowanymi postawami otoczenia. Udział osób z niepełnosprawnościami zarówno w populacji globalnej, jak i w poszczególnych państwach oscyluje w granicach od kilkunastu procent do jednej piątej ogółu ludności. Szacunki te zależą głównie od zastosowanej definicji terminu niepełnosprawność, a także od sposobu gromadzenia oraz klasyfikowania danych. Niezależnie jednak od zastosowanych wskaźników, w Polsce i Europie obserwuje się

zauważalną tendencję wzrostu liczby osób z niepełnosprawnościami. Zdaniem B. Gąciarz jest to „w pierwszym rzędzie pochodna zmian cywilizacyjnych: postępu wiedzy i technologii medycznych, wydłużenia się ludzkiego życia wskutek wdrożenia mechanizmów zarządzania zdrowiem publicznym i ogólnego wzrostu dobrobytu, a także zmian kulturowych odnoszących się do kwestii zdrowia, sprawności fizycznej i intelektualnej oraz wzorów pełnienia ról społecznych”.

Niepełnosprawność to zjawisko, w którym, jak w zwierciadle, widoczne są właściwości systemu ekonomicznego i politycznego państw, a także zasady organizacji społecznych i ich hierarchia wartości. Wszystkie te przyczyny wpływają na pozycję osób z niepełnosprawnościami, skutkując ich większym bądź mniejszym udziałem w życiu społecznym, współuczestnictwem w wytwarzaniu dóbr ekonomicznych i społecznych albo też pozostawaniem w roli tylko odbiorców świadczeń społecznych. Nie ulega wątpliwości, że osoby z niepełnosprawnościami mogą służyć rozwojowi społeczno-gospodarczemu, zmianom stosunków społecznych i metamorfozom społecznej świadomości. Możliwe jest to jednak pod warunkiem, że ich funkcjonowanie w społeczeństwie zdecydowanie rzadziej powodować będzie ich marginalizację i wykluczenie, natomiast częściej inkluzję, włączanie w główny, a nie poboczny, nurt społecznego życia.

Szeroki zakres pojęciowy terminu niepełnosprawność sprawia, że nigdy nie opracowano jednej powszechnie obowiązującej definicji. Klasyfikacja GUS dzieli osoby niepełnosprawne na dwie grupy, tj.: osoby niepełnosprawne prawnie, czyli takie które legitymują się orzeczeniem wydanym przez uprawniony organ oraz osoby niepełnosprawne biologicznie, które nie posiadają orzeczenia, ale mają (odczuwają) całkowitą lub częściowo ograniczoną zdolność do wykonywania podstawowych czynności.

O niepełnosprawności orzekają lekarze orzecznicy ZUS, KRUS, MON i MSWiA (organy orzekające głównie dla celów rentowych) oraz Powiatowe i Wojewódzkie Zespoły ds. Orzekania o Niepełnosprawności, które orzekają dla celów poza rentowych.

Powiatowe Zespoły ds. Orzekania o Niepełnosprawności orzekają o:

- niepełnosprawności (dla dzieci w wieku 0-16 lat),
- o stopniu niepełnosprawności – znacznym, umiarkowanym, bądź lekkim (dla osób powyżej 16 r.ż.),
- wskazaniach do ulg i uprawnień.

Wydane orzeczenia poza ustaleniem statusu osoby orzeczonej jako osoby niepełnosprawnej, stanowią również podstawę do przyznania różnego rodzaju ulg i uprawnień na podstawie

odrębnych przepisów. Mieszkańcy Gminy Somonino ubiegają się o wydanie takiego **orzeczenia** w Powiatowym Zespole ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kartuzach.

Tabela 7 Orzeczenia o niepełnosprawności dla mieszkańców Gminy Somonino

Ilość wydanych orzeczeń przez PZON w okresie I 2016 r. do IV 2020 r.				
Dzieci do 16 r.ż.	Osoby powyżej 16 r.ż.			
	łącznie	Stopień znaczny	stopień umiarkowany	Stopień lekki
120	602	202	341	59

Źródło: Dane z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kartuzach

Jak z powyższego zestawienia wynika w okresie od stycznia 2016 do kwietnia 2020 r. 722 osoby z terenu Gminy Somonino uzyskały orzeczenia o Niepełnosprawności, w tym 120 dzieci w wieku do 16 roku życia, co stanowi 6,66% mieszkańców gminy. Spośród osób powyżej 16 roku życia zdecydowana większość (56,64%) zaliczona została do osób niepełnosprawnych w stopniu umiarkowanym.

Tabela 8 Orzeczenia o niepełnosprawności wydane dla mieszkańców gminy Somonino z podziałem na kobiety i mężczyzn

Orzeczenia PZON w okresie I 2016 – IV 2020	kobiety	mężczyźni
wydane dla dzieci do 16 r.ż.	62	58
wydane dla osób powyżej 16 r. z.	299	303

Źródło: Dane z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kartuzach

Analizując podział osób, które uzyskały orzeczenie z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kartuzach ze względu na płeć nie dostrzega się zasadniczych różnic. Zarówno w grupie osób do 16 roku życia jak i powyżej 16 roku życia udział kobiet i mężczyzn jest porównywalny.

Tabela 9 Orzeczenia o niepełnosprawności wydane przez PZON w Kartuzach w okresie od I 2016 do IV 2020 dla mieszkańców gminy Somonino z podziałem na przyczyny niepełnosprawności

Przyczyna niepełnosprawności		Ilość osób powyżej 16 r.ż.	Ilość osób do 16 r.ż.
Symbol	Treść		
01 – U	Upośledzenie umysłowe	22	6
02 – P	Choroby psychiczne	79	12
03 – L	Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	35	18
04 – O	Choroby narządu wzroku	44	17
05 – R	Upośledzenie narządu ruchu	317	15
06 – E	Epilepsja	24	2
07 – S	Choroby układu oddechowego i krążenia	176	31
08 – T	Choroby układu pokarmowego	27	7
09 – M	Choroby układu moczowo-płciowego	47	10
10 – N	Choroby neurologiczne	85	22
11 – I	Inne, w tym schorzenia endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego	124	28
12 – C	Całościowe zaburzenia rozwojowe	6	6

Źródło: Dane z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kartuzach

Wydając orzeczenia o niepełnosprawności Powiatowe Zespoły wskazują przyczynę niepełnosprawności, w przypadku chorób sprzężonych wskazuje się więcej niż jedną przyczynę. Jak z powyższego zestawienia wynika w grupie osób powyżej 16 roku życia, najczęściej wskazywano choroby narządu ruchu jak przyczynę niepełnosprawności (52,66% orzeczeń), w dalszej kolejności choroby układu oddechowego i krążenia (29,24%) oraz inne schorzenia (20,60%). Wysoki odsetek stanowiły również choroby neurologiczne (14,12%) oraz choroby psychiczne (13,12%), najmniej wskazywano na całościowe zaburzenia rozwojowe (1%).

W grupie osób poniżej 16 roku życia najczęściej wskazywano choroby układu oddechowego i krążenia (25,83%), inne schorzenia (23,33%) oraz choroby neurologiczne 18,33%.

Najrzadziej epilepsję (1,66%), upośledzenie umysłowe i całościowe zaburzenia rozwojowe (po 5%) oraz choroby układu pokarmowego (5,83%).

Kwestia niepełnosprawności dotyczy nie tylko samych niepełnosprawnych, ale również ich rodzin. To na rodzinach spoczywa ciężar opieki, pielęgnacji i udzielanie wsparcia osobom niepełnosprawnym i zależnym. Rodzina, w skład której wchodzi osoba niepełnosprawna napotyka na różnorodne problemy. Nierzadko są to problemy materialne ale również konieczność sprawowania opieki nad osobą niepełnosprawną, świadczenia usług pielęgnacyjnych, pomocy w wykonywaniu codziennych czynności oraz zapewnienia rehabilitacji w warunkach domowych.

Dużym wsparciem dla rodzin i osób niepełnosprawnych jest możliwość korzystania z oferty Warsztatu Terapii Zajęciowej w Somoninie oraz i Środowiskowego Domu Samopomocy w Rybakach. WTZ w Somoninie realizuje zadania w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej zmierzające do ogólnego rozwoju i poprawy sprawności osób niepełnosprawnych. Placówka dysponuje 40 miejscami dla osób niepełnosprawnych.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Rybakach jest ośrodkiem wsparcia dziennego pobytu, dla osób przewlekle psychicznie chorych i niepełnosprawnych intelektualnie. Działania ośrodka służą budowaniu sieci oparcia społecznego i przygotowują uczestników zajęć do życia w społeczeństwie oraz funkcjonowania w środowisku. W zajęciach ŚDS w Rybakach uczestniczy 20 osób niepełnosprawnych.

Działania na rzecz osób niepełnosprawnych na terenie gminy podejmuje również ośrodek pomocy społecznej, zapewniając osobom niepełnosprawnym pomoc materialną, usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi. GOPS w Somoninie przystępuje również do rządowych programów wspierających osoby niepełnosprawne i ich rodziny, tj. Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej oraz Opieka Wytchnieniowa.

Mieszkańcy gminy korzystają nie tylko z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, ale również ze wsparcia udzielanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach, które dysponuje środkami finansowymi na dofinansowanie: uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze a także na likwidację barier architektonicznych.

10. Ubóstwo

Ubóstwo, to pojęcie, które z jednej strony określa warunki życia jednostki, a z drugiej strony wskazuje na nierówności i sprzeczności występujące w społeczeństwie. Chociaż nikt nie kwestionuje faktu, że ubóstwo jest zjawiskiem wielowymiarowym, to dla polityki społecznej podstawowe znaczenie ciągle mają informacje dotyczące zasięgu ubóstwa ekonomicznego.

Z badań wynika, że ¼ ludności Europy żyje poniżej granicy wykluczenia społecznego, co podważa ideę spójności społecznej i obniża wartość kapitału społecznego Unii. Dlatego państwa UE zdecydowały o podjęciu działań zmierzających do ograniczenia ubóstwa i wykluczenia społecznego, przeznaczając na ten cel znaczne środki finansowe. Państwa członkowskie opracowały polityki ograniczania ubóstwa i zaangażowały odpowiednie podmioty.

Działania w ramach systemu pomocy społecznej mające na celu ograniczenie zjawiska ubóstwa skupiają się wokół dwóch rodzajów wsparcia:

- świadczeń pieniężnych, na które składają się m. in.: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy oraz specjalny zasiłek celowy,
- świadczeń niepieniężnych – m. in.: praca socjalna, poradnictwo specjalistyczne, interwencja kryzysowa, schronienie, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, kierowanie do ośrodków wsparcia, pomoc rzeczowa, posiłek, składki na ubezpieczenie zdrowotne i społeczne, sprawienie pogrzebu, zapewnienie niezbędnego ubrania, pobyt i usługi w domu pomocy społecznej, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, bilet kredytowany.

Zgodnie z art. 8 ustawy o pomocy społecznej prawo do świadczeń z pomocy społecznej mają osoby, które spełniają kryteria dochodowe. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 lipca 2018 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej określa wysokość aktualnie obowiązujących kryteriów dochodowych i tak:

- dla osoby samotnie gospodarującej - 701,- zł.
- dla osoby w rodzinie – 528,- zł.

Jednocześnie ustalono:

- maksymalną kwotę zasiłku stałego na 645,- zł,
- wartość dochodu miesięcznego z 1 ha przeliczeniowego na 308,- zł.

Powyższe progi dochodowe stanowią tak zwaną „ustawową granicę biedy”.

Tabela 10. Liczba osób korzystających ze wsparcia ośrodka pomocy.

Wyszczególnienie	Lata		
	2018	2019	2020
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	462	282	304
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	1593	1170	961
Liczba osób korzystających ze wsparcia pracownika socjalnego	682	945	770
Liczba rodzin, w których podejmowano interwencję kryzysową	6	3	0

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somoninie.

Z przedstawionych danych wynika, iż liczba osób korzystających ze wsparcia określonego ustawą o pomocy społecznej zmniejsza się, w analizowanym okresie spadła o 6 %. W 2018 roku z pomocy ośrodka korzystało 1593 osób, co stanowi 15 % mieszkańców gminy, natomiast w 2019 r. ze wsparcia ośrodka korzystało 11 % mieszkańców gminy, a w 2020 r. jedynie 9 % mieszkańców gminy. Spadek ilości osób korzystających ze wsparcia ośrodka udzielanego na podstawie ustawy o pomocy społecznej spowodowany jest uzyskiwaniem przez mieszkańców innych świadczeń wspierających rodzinę, m. in. świadczenia wychowawczego.

W celu zapewnienia wsparcia socjalnego oraz realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej ośrodek zatrudnia pięciu pracowników socjalnych. Korzystanie przez mieszkańców gminy ze wsparcia specjalistycznego – pracy socjalnej charakteryzuje się znacznymi wahaniami. W roku 2019 w porównaniu z rokiem 2018 wsparcie z zakresu pracy socjalnej wzrosło o 38,6%, natomiast w kolejnym 2020 r. spadło o 18,5%. Różnice w ilości osób korzystających ze wsparcia pracownika socjalnego w danym okresie wynikają z indywidualnych potrzeb rodzin. Pracownicy socjalni udzielają wsparcia rodzinom w wielu obszarach problemowych.

Poniższa tabela obrazuje szczegółowe dane dotyczące rodzin korzystających ze wsparcia ośrodka pomocy oraz najczęstsze przesłanki udzielania wsparcia mieszkańcom gminy.

Tabela 11. Przesłanki wsparcia mieszkańców Gminy Somonino.

Przesłanki trudnej sytuacji życiowej	2018		2019		2020	
	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób
Ubóstwo	194	628	198	636	167	474
Bezdomność	13	13	18	34	13	23
Bezrobocie	43	149	44	154	49	139
Niepełnosprawność	207	572	205	551	155	374
Długotrwała lub ciężka choroba	237	661	232	642	180	440
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego:	247	1247	171	825	138	733
w tym rodziny niepełne	57	171	52	212	39	139
w tym rodziny wielodzietne	194	1076	119	613	99	594
Przemoc w rodzinie	19	61	10	36	8	25
Alkoholizm	22	58	23	54	24	48
Osoby korzystające we wsparcia GOPS	462	1593	282	1170	304	961
% osób korzystających ze wsparcia do ogółu mieszkańców gminy	15%		10,90%		8,90%	

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somoninie.

Z powyższych danych wynika, iż w analizowanym okresie nieznacznie wzrosła liczba rodzin korzystających ze wsparcia z powodu bezrobocia, co może mieć związek z sytuacją pandemii COVID – 19. Zmalała natomiast liczba osób korzystających ze wsparcia z powodu przemocy w rodzinie, ubóstwa, ciężkiej choroby oraz bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Na równym poziomie utrzymuje się liczba osób korzystających ze wsparcia z powodu uzależnienia od alkoholu.

Głównymi powodami trudnych sytuacji życiowych, z którymi rodziny nie są w stanie poradzić sobie wykorzystując własne zasoby, możliwości i uprawnienia jest bezradność

w sprawowaniu funkcji opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. W analizowanym okresie pozostaje on na najwyższym poziomie w stosunku do innych problemów rodzinnych. Z bezradnością w sprawowaniu funkcji opiekuńczo wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego aktualnie boryka się 733 mieszkańców, tj. 76,27% osób korzystających z systemu wsparcia, w tej grupie aż 81% to rodziny wielodzietne. Znacznym problemem jest również długotrwała i ciężka choroba, bo aż 45,79% osób objętych zostało wsparciem z tego powodu oraz niepełnosprawność – stanowiąca 38,92%. Najmniej osób korzystało z pomocy z powodu bezdomności, bo jedynie 2,39% oraz 2,6% z powodu przemocy w rodzinie.

Poza zadaniami wynikającymi z ustawy o pomocy społecznej GOPS w Somoninie realizuje również programy wspierające, m. in.: Wieloletni program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” oraz Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020.

Tabela 12. Udzielana pomoc żywnościowa.

Wyszczególnienie	Lata		
	2018	2019	2020
Liczba rodzin korzystających z Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa	403	411	338
Liczba osób korzystających z Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa	1299	1248	1100
Liczba rodzin korzystających z Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”	136	203	152
Liczba osób korzystających z Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”	280	394	304

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somoninie.

Oba programy cieszą się dużym zainteresowaniem ze strony mieszkańców Gminy Somonino. W analizowanym okresie liczba osób korzystających ze wsparcia rzeczowego w postaci dożywiania i produktów żywnościowych utrzymuje się na podobnym poziomie. Wsparcie w ramach programów zapewnia rodzinom pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb w zakresie zapewnienia żywności.

Gmina Somonino zapewnia również pomoc uczniom, znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej. Przewidziano dla nich wsparcie socjalne w postaci stypendium socjalnego lub zasiłku szkolnego. Poniższa tabela przedstawia udzielone wsparcie w poszczególnych latach.

Tabela 13. Wsparcie socjalne uczniów Gminy Somonino.

Wyszczególnienie	Lata		
	2018	2019	2020
Liczba dzieci korzystających ze stypendiów socjalnych	429	378	257
Liczba dzieci korzystających z zasiłków szkolnych	2	0	0

Źródło: Referat oświaty - Gminy w Somoninie

W analizowanym okresie zauważa się malejącą liczbę uczniów korzystających ze wsparcia w postaci stypendium szkolnego. W roku 2020 liczba uczniów korzystających ze stypendium spadła o 32 % w stosunku do roku 2019 oraz o 40% w stosunku do roku 2018r. Spadek liczby rodzin korzystających ze wsparcia w postaci stypendium szkolnego może być wynikiem poprawy sytuacji finansowej rodzin oraz możliwości otrzymywania innych świadczeń.

Z raportu Banku Światowego na temat ubóstwa wynika, że sytuacja pandemii Covid-19, spowodowała globalną redukcję ubóstwa i po raz pierwszy od ponad dwudziestu lat obserwuje się tendencję wzrostową. Rozwiązywanie nowych problemów wymagać będzie szybkiego uczenia się, otwartej współpracy i strategicznej koordynacji przez wszystkich: od liderów politycznych i naukowców po praktyków i obywateli.

11. Problemy opiekuńczo wychowawcze

Rodzina jest naturalną podstawową komórką społeczną, spełniającą wiele funkcji w społeczeństwie. Dostarcza dziecku wzorów i norm postępowania, wpaja pojęcie dobra i zła, wprowadza w świat społeczny. Jednak przede wszystkim stwarza warunki do zaspokajania potrzeb biologicznych i społecznych. Pracownicy socjalni w swej pracy często diagnozują problemy opiekuńczo wychowawcze w rodzinach objętych pomocą. Bezrobocie głównych żywicieli rodziny, czy trwałe ubóstwo, mogą przyczynić się do wystąpienia szeregu niekorzystnych zjawisk, jak przemoc w rodzinie, przestępczość, alkoholizm, niedożywienie dzieci, brak należytej opieki, choroby somatyczne i psychiczne.

Problemy w zakresie prawidłowej realizacji roli opiekuńczej i wychowawczej są najbardziej powiązane z brakiem umiejętności kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych. Sytuacja ta przy braku zapewnienia odpowiedniego wsparcia rodzinie wobec braku prawidłowych wzorców do naśladowania przez dziecko może doprowadzić do „diedziczenia”

negatywnych postaw rodzicielskich i niekorzystnie oddziaływać na późniejsze pełnienie ról rodzicielskich wobec własnych dzieci.

W świetle ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wspieranie rodziny przeżywającej **trudności** w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych, to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu **funkcji** opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym **ustawą**, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Obowiązek ten jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. Zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są realizowane zgodnie z zasadą pomocniczości.

W celu realizacji tego zadania GOPS w Somoninie zatrudnia asystentów rodziny. Jedną z podstawowych cech asystentury jest ograniczona liczba środowisk pozwalająca na indywidualizację pracy. Ważne jest również dostosowanie oferowanej pomocy do określonych grup beneficjentów i ich realnych potrzeb.

Asystent **rodziny** prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę. Współpraca asystenta rodziny ma na celu dążenie do poprawy warunków socjalno – bytowych, ulepszenia relacji w rodzinie oraz pomocy w rozwijaniu kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodziców.

Rolą asystenta rodziny jest towarzyszenie rodzinie i jej wspieranie w samostanowieniu i upodmiotowieniu. Ważnym elementem interpretowania jego roli, w kontekście towarzyszenia i podążania za rodziną, jest wzięcie pod uwagę jej potrzeb i oczekiwań, a także możliwości i ograniczeń. Mówiąc o funkcji asystenta rodziny można wyodrębnić - funkcję wsparcia psychicznego - emocjonalnego, opiekuńczą, doradczą, diagnostyczną - monitorującą, mediacyjną, wychowawczą, motywującą - aktywizującą oraz koordynacji działań skierowanych na rodzinę.

Liczbę rodzin z którymi pracują asystenci rodziny w gminie Somonino przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela 14. Wsparcie udzielanie przez Asystenta Rodziny na terenie gminy Somonino

Wyszczególnienie	Lata		
	2018	2019	2020
Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	30	26	23
Liczba osób objętych wsparciem asystenta rodziny	104	85	66
Liczba pracujących asystentów rodziny	2	2	3

Źródło: dane GOPS w Somoninie

Dane w powyższej tabeli to jest zmniejszająca się liczba rodzin objętych wsparciem nie jest rzeczywistym odzwierciedleniem potrzeb. Rok 2020 z uwagi na panującą pandemię ograniczał możliwości pracy asystentów. Z rozeznania ośrodka pomocy społecznej wynika, że ilość rodzin borykających się z problemami opiekuńczo – wychowawczymi wzrasta, tym samym **wzrasta** konieczność wsparcia tą formą pomocy.

12. Uzależnienia

Ze statystyk wynika, że Polacy piją coraz więcej alkoholu. Według Światowej Organizacji Zdrowia alkohol wpływa na ponad 200 rodzajów chorób i znajduje się na trzecim miejscu wśród czynników ryzyka dla zdrowia.

Nie trzeba być uzależnionym, aby alkohol negatywnie wpływał na stan zdrowia. Osoby, które mają problem z alkoholem mogą stanowić zagrożenie nie tylko dla siebie, ale też dla innych. Dlatego tak **ważne** są działania edukacyjne, profilaktyczne i terapeutyczne w zakresie uzależnienia od alkoholu.

Nie mniej istotny jest problem narkomanii. Szkody wynikające z nałogowego zażywania narkotyków są odczuwalne nie tylko przez osobę uzależnioną, ale także przez jej najbliższe otoczenie. Wśród negatywnych skutków wywołanych narkomanią wymienia się zarówno szkody zdrowotne, np. infekcje, zatrucia organizmu, zakażenia bakteryjne i depresje, jak i społeczne, wśród nich m.in. osłabienie i rozpad więzi rodzinnych oraz konflikty z prawem.

W Gminie Somonino funkcjonuje Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która pełni kluczową rolę w działaniach podejmowanych w kwestiach

uzależnienia. Komisja realizuje roczne Gminne Programy Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii i współpracuje w tym zakresie z Poradniami Zdrowia Psychicznego, Ośrodkami Zdrowia, Policją, Sądem, szkołami oraz organizacjami pozarządowymi. W gminie funkcjonuje również punkt poradnictwa instruktazowego dla osób uzależnionych oraz klub AA.

Tabela 15. Liczba osób korzystających ze wsparcia Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

	Lata		
	2018	2019	2020
Liczba osób zgłoszonych do komisji	12	8	11
Liczba osób skierowanych na leczenie	2	0	1
Liczba osób korzystających z poradnictwa instruktazowego	25	33	21

Źródło: Dokumentacja GKRPA w Somoninie

13. Przemoc w rodzinie

Przemoc w rodzinie uznaje się za jeden z największych problemów społecznych w Polsce. Występuje on nie tylko w rodzinach uznawanych powszechnie za patologiczne. Nie należy zatem łączyć go jedynie z obecnymi w rodzinie ubóstwem czy alkoholizmem bądź innymi uzależnieniami. Przemoc w rodzinie istnieje bowiem również w rodzinach zamożnych i pozornie szczęśliwych. Skutki tego zjawiska implikują wiele negatywnych konsekwencji nie tylko dla członków rodziny sprawcy, ale również społeczeństwa i całej organizacji państwowej. Problem ten wymaga zdecydowanych działań ze strony państwa i z całą pewnością nie powinien być bagatelizowany. Ofiary przemocy zmagają się z wieloma problemami zdrowotnymi, nie tylko takimi, jak urazy czy siniaki, ale również depresją, stanami lękowymi czy też zespołem stresu pourazowego. Dzieci wychowujące się przez wiele lat w środowisku rodzinnym dotkniętym przemocą mają problemy z funkcjonowaniem w społeczeństwie i odgrywaniem ról wymaganych przez społeczeństwo. Doświadczanie przemocy skutkuje również negatywnymi konsekwencjami społeczno-ekonomicznymi dla państwa. Działanie sprawcy przemocy w rodzinie wypełnia przeważnie znamiona konkretnych typów czynów zabronionych określonych w Kodeksie Karnym. Co niepokojące, przemoc w rodzinie jest

zjawiskiem, którego skali występowania w Polsce nie można precyzyjnie określić. Na podstawie danych wynikających z badań opinii społecznej można założyć, że doświadczają go w ciągu życia nie tysiące, a miliony Polaków.

Działania związane z kwestią przemocy w gminie Somonino spoczywają głównie na Gminnym Zespole Interdyscyplinarnym, działającym przy GOPS w Somoninie. Do zadań Zespołu należy m. in.: realizacja działań określonych w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, integrowanie i koordynowanie działań podmiotów wchodzących w skład Zespołu, diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym. Działanie Zespołu w dużej mierze oparte są o procedurę Niebieskiej Karty.

Tabela 16. Działania Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Somonino

	Lata		
	2018	2019	2020
Liczba założonych Niebieskich Kart	26	38	24
Liczba zamkniętych Niebieskich Kart	11	13	5
Liczba rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty	29	37	33
Liczba rodzin w sprawie których skierowano do Sądu wnioski o wgląd w sytuację rodziny bądź zawiadomienie do Prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa	2	3	5

Źródło: Dokumentacja ZI w gminie Somonino

Biorąc pod uwagę jedynie dane statystyczne nie mamy pełnego obrazu zjawiska przemocy w rodzinie. Niewątpliwie częściej dochodzi do przemocy niż jest to zgłaszane. Powodem takiej sytuacji są niewątpliwie mechanizmy jakimi rządzi się przemoc, jak również fakt że przemoc nadal pozostaje kwestią wstydliwą. Dlatego istotne jest aby mieszkańcy gminy mieli świadomość gdzie i w jaki sposób mogą ubiegać się o pomoc w rozwiązywaniu problemu przemocy.

III. CZĘŚĆ STRATEGICZNA – MISJA CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misja

Gmina Somonino miejscem bezpiecznym i przyjaznym mieszkańcom, stwarzającym warunki do wszechstronnego rozwoju osobistego, aktywności społecznej i zawodowej poprzez doskonalenie i rozwijanie nowych form oparcia społecznego.

Cele Strategiczne:

1. Rozwój zintegrowanego systemu wsparcia rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju.
2. Utrzymanie seniorów i osób niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania
3. Poprawa skuteczności wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom, przemocy w rodzinie oraz dostępności opieki zdrowotnej.
4. Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego oraz stwarzanie mieszkańcom gminy warunków do rozwoju.
5. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego w gminie
6. Rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego

Cel strategiczny nr 1

Rozwój zintegrowanego systemu wsparcia rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju

Cele operacyjne	Kierunki działań	Realizatorzy i partnerzy w realizacji	Wskaźniki
Udzielanie skutecznego wsparcia dziecku i rodzinie	Kontynuowanie pracy socjalnej z rodzinami w szczególności mającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczej.	• Wójt Gminy, • Rada Gminy, • GOPS, • GKRPA • ZI • PCPR • Poradnia psychologiczno-pedagogiczna	• Liczba rodzin z dziećmi objętych pracą socjalną, • Liczba asystentów rodziny oraz rodzin objętych asystenturą rodziny, • Liczba działań na rzecz wzmocnienia kompetencji opiekuńczo-wychowawczych (np. szkoły dla rodziców, warsztaty, itp.) • Liczba osób korzystająca z poradnictwa specjalistycznego
	Podjęcie działań na rzecz popularyzacji idei asystentury rodziny		
	Podjęcie działań na rzecz wzmocnienia kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodziców		
	Zapewnienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego		
	Realizacja Gminnego Programu Wsparcia Rodziny dla Gminy Somonino		
Poprawa infrastruktury i pomocowej organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	Podjęcie działań w kierunku zapewnienia opieki nad dziećmi do lat 3, budowa żłobka	• Wójt Gminy, • Rada Gminy, • Urząd Gminy • GOPS, • GKRPA • Placówki oświatowe • Organizacje pozarządowe • Społeczność lokalna	• Liczba placówek zapewniających opiekę dzieciom do lat 3, • Liczba zorganizowanych eventów na rzecz rodziny • Liczba dzieci korzystających z dodatkowych zajęć w szkołach, • Liczba placówek wsparcia dziennego, w tym świetlic wiejskich, • Liczba dzieci i młodzieży korzystających ze zorganizowanego wypoczynku
	Podjęcie działań integracyjnych na rzecz rodzin (pikniki, wspólne wyjazdy)		
	Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych możliwości spędzania wolnego czasu poprzez organizację dodatkowych zajęć w szkole, tworzenie placówek wsparcia dziennego (budowa świetlic wiejskich) i organizowanie wypoczynku		

Podnoszenie jakości i profesjonalizacja pracy przez osoby działające na rzecz dziecka i rodziny	Ciągły rozwój zawodowy pracowników działających na rzecz dziecka i rodziny	• Wójt Gminy, • Rada Gminy, • GOPS, • GKRPA • ZI • PCPR • Placówki oświatowe • GOK • Policja • Sąd i kuratorzy • Organizacje pozarządowe • Kościół	• Liczba pracowników podnoszących swoje kwalifikacje/uczestniczących w szkoleniach • Liczba pracowników uczestniczących w supervizji • Ilość spraw prowadzonych we współpracy z innymi instytucjami • Liczba pracowników zatrudnionych w poszczególnych instytucjach zajmujących się pracą na rzecz dziecka i rodziny
	Zapewnienie supervizji osobom pracującym z dziećmi i rodzinami		
	Koordynowanie działań na rzecz rodziny i dziecka poprzez stałą współpracę jednostek pomocy społecznej i ochrony zdrowia, placówek oświatowych i kulturalnych, policji, sądu, kuratorów, organizacji pozarządowych i kościoła.		
	Zapewnienie optymalnego poziomu zatrudnienia adekwatnego do realizowanych zadań z uwzględnieniem specjalistów		

Cel strategiczny nr 2

Utrzymanie seniorów i osób niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania

Cele operacyjne	Kierunki działań	Realizatorzy i partnerzy w realizacji	Wskaźniki
Poprawa jakości życia starszych i osób niepełnosprawnych	Udzielanie osobom starszym i niepełnosprawnym wsparcia rzeczowego i finansowego	• Wójt Gminy, • Rada Gminy, • Urząd Gminy	• Liczba osób starszych i niepełnosprawnych, którym udzielono pomocy
	Organizowanie i rozwijanie usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi	• GOPS, • ŚDS • WTZ	• Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi
	Organizowanie specjalistycznego wsparcia w miejscu zamieszkania, w tym usług mobilnych	• Starostwo	• Liczba osób objętych mobilnymi usługami specjalistycznymi
	Promowanie działań prozdrowotnych wśród seniorów i osób niepełnosprawnych	• Powiatowe • Ośrodek Zdrowia • Placówki oświatowe	• Liczba podjętych działań prozdrowotnych dla osób starszych i niepełnosprawnych
	Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w życiu codziennym.	• Organizacje pozarządowe	• Liczba wolontariuszy
	Budowa domu seniora lub centrum opiekuńczo-mieszkalnego dla osób niepełnosprawnych na terenie Gminy Sominino	• Społeczność lokalna	• Liczba powstałych placówek: domów seniora lub centrum opiekuńczo - mieszkalnego
Wzrost aktywności społecznej seniorów i osób niepełnosprawnych	Rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego kierowanej do seniorów oraz osób niepełnosprawnych, poprzez zapewnienie odpowiedniego dostępu do edukacji, kultury i rekreacji	• Wójt Gminy, • Rada Gminy, • Urząd Gminy • GOPS,	• Liczba przedsięwzięć kulturalnych, edukacyjnych i rekreacyjnych skierowanych do seniorów i osób niepełnosprawnych, • Liczba utworzonych klubów seniora,

	Utworzenie klubów seniora Poszerzenie oferty wsparcia Środowiskowego Domu Samopomocy w Rybakach Kontynuowanie wsparcia dla osób niepełnosprawnych poprzez udział w zajęciach Warsztatu Terapii Zawodowej w Somoninie	• ŚDS • WTZ • Starostwo Powiatowe • Ośrodek Zdrowia • Placówki oświatowe • Organizacje pozarządowe • Społeczność lokalna	• Liczba pracowni funkcjonujących w ŚDS w Rybakach • Liczba uczestników w WTZ w Somoninie i ŚDS w Rybakach	
	Wspieranie rodzin w opiece nad osobami zależnymi Rozwój i popularyzacja usługi opieki wytchnieniowej i asystenckiej Współpraca z PCPR i PFRON w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. prze likwidacji barier architektonicznych, zapewnieniu dostępu do rehabilitacji i sprzętu rehabilitacyjnego. Podjęmowanie i rozszerzanie współpracy z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych i starszych	• Wójt Gminy, • Rada Gminy, • GOPS, • ŚDS • WTZ • PCPR • PFRON • Ośrodek Zdrowia • Organizacje pozarządowe	• Liczba rodzin objęta opieką wytchnieniową • Liczba rodzin objęta asystenturą osób niepełnosprawnych • Liczba osób niepełnosprawnych korzystająca ze wsparcia PFRON i PCPR w zakresie likwidacji barier architektonicznych i z dofinansowania do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego • Liczba rodzin objęta skoordynowaną pomocą na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych	

Cel strategiczny nr 3

Poprawa skuteczności wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom, przemocy w rodzinie oraz dostępności opieki zdrowotnej

Cele operacyjne	Kierunki działań	Realizatorzy i partnerzy w realizacji	Wskaźniki
Udzielanie pomocy i wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy oraz prowadzenie profilaktyki w tym zakresie	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie	• Wójt Gminy, • Rada Gminy, • GOPS, • GKRPA • ZI • Ośrodek Zdrowia • Policja • Placówki oświatowe • Poradnia psychologiczno-pedagogiczna • PCPR • Organizacje pozarządowe	• Liczba przeprowadzonych spotkań, pogadanek, szkoleń, programów z zakresu profilaktyki alkoholowej, narkomanii i przemocy w rodzinie • Liczba działających na terenie gminy i powiatu punktów pomocy terapeutycznej i specjalistycznej dla osób uzależnionych i dotkniętych problemem przemocy w rodzinie • Liczba prowadzonych przez ZI Niebieskich Kart • Liczba grup wsparcia funkcjonujących na terenie gminy Somonino • Liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży alkoholu • Liczba członków ZI i grup roboczych uczestniczących w szkoleniach z zakresu przemocy w rodzinie i tematyce pokrewnej • Liczba instytucji uczestniczących w spotkaniach ZI i grup roboczych • Liczba dzieci biorących udział w zorganizowanych zajęciach pozalekcyjnych i różnych formach wypoczynku •
	Poszerzenie dostępności pomocy terapeutycznej i specjalistycznej dla osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie		
	Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie		
	Wspieranie ruchu samopomocowego w gminie, w tym działań mających na celu utrzymanie funkcjonowania grupy wsparcia dla osób uzależnionych oraz utworzenie grupy wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie		
	Zmniejszenie dostępności alkoholu wśród dzieci i młodzieży		
	Podnoszenie jakości i profesjonalizacja pracy przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych		

Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia	Podjęmowanie współpracy z instytucjami działającymi na rzecz osób dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie.		
	Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych możliwości spędzania wolnego czasu poprzez organizację dodatkowych zajęć i organizowanie wypoczynku		
	Promocja zdrowego stylu życia wśród mieszkańców poprzez organizowanie kampanii, pogadanek, szkoleń itp.	• Wójt Gminy, • Rada Gminy, • GOPS, • GKRPA • ZI • Ośrodek Zdrowia • Organizacje pozarządowe	• Liczba przeprowadzonych kampanii, pogadanek i szkoleń z zakresu zdrowego trybu życia • Liczba osób biorąca udział w kampaniach, pogadankach i szkoleniach z zakresu zdrowego trybu życia • Liczba punktów i rodzaj udzielanej pomocy specjalistycznej, • Liczba opracowanych i zrealizowanych programów prozdrowotnych oraz innych działań podejmowanych w odpowiedzi na rozeznane potrzeby zdrowotne mieszkańców
	Prowadzenie profilaktyki zdrowotnej		
	Zapewnienie mieszkańcom większego dostępu do świadczeń zdrowotnych, głównie specjalistycznych, w tym rehabilitacji, opieki psychiatrycznej i stomatologicznej		
	Podjęmowanie działań wynikających z rozeznanych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowanie i realizowanie programów zdrowotnych		

Cel strategiczny nr 4

Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego oraz stwarzanie mieszkańcom gminy warunków do rozwoju

Cele operacyjne	Kierunki działań	Realizatorzy i partnerzy w realizacji	Wskaźniki
Wspieranie i aktywizacja osób znajdujących się w trudnej sytuacji socjalno-bytowej oraz wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym	Podjęmowanie profesjonalnej pracy socjalnej z osobami w trudnej sytuacji socjalno-bytowej oraz wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym	• Wójt Gminy, • Rada Gminy, • Urząd Gminy • GOPS, • ŚDS • WTZ • CIS • Starostwo Powiatowe • Ośrodek Zdrowia • Placówki oświatowe • Organizacje pozarządowe • Społeczność lokalna	• Liczba zawartych kontraktów socjalnych z osobami w trudnej sytuacji socjalno-bytowej oraz wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym, • Liczba osób/rodzin otrzymująca świadczenia z systemu pomocy społecznej, świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego • Liczba dzieci objętych dożywianiem w placówkach oświatowych • Liczba dzieci otrzymujących stypendia szkolne • Liczba dzieci z rodzin ubogich uczestnicząca w zorganizowanym wypoczynku • Liczba osób bezdomnych którym zapewniono schronienie • Liczba zawartych kontraktów wychodzenia z bezdomności
	Udzielanie pomocy z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej		
	Udzielanie pomocy dzieciom i młodzieży z rodzin ubogich, poprzez m.in. prowadzenie dożywiania w szkołach, udzielanie stypendium socjalnego, wyposażenie w podręczniki i pomoce szkolne a także organizowanie wypoczynku i czasu wolnego		
	Podjęmowanie działań na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością, m.in. prowadzenie pracy socjalnej, zawieranie kontraktów socjalnych wychodzenia z bezdomności, zapewnienie		

	schronienia, podejmowanie w tym zakresie z innymi placówkami		
Zwiększenie efektywności działań na rzecz wspierania aktywności zawodowej osób bezrobotnych	Prowadzenie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych.	• Wójt Gminy, • Rada Gminy, • Urząd Gminy • GOPS, • PUP, • CIS	• Wielkość stopy bezrobocia • Liczba osób bezrobotnych w gminie, w tym liczba osób objętych różnymi formami wsparcia przez PUP • Liczba osób realizujących Indywidualny Program Zatrudnienia Socjalnego • Liczba realizowanych programów i projektów na rzecz aktywizacji osób bezrobotnych i ich rodzin
	Rozwijanie kompetencji społecznych i zawodowych osób bezrobotnych, wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez realizację Indywidualnych Programów Zatrudnienia Socjalnego. Opracowywanie, realizacja bądź współudział w realizacji programów i projektów służących aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych i zagrożonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym i ich rodzin		

Cel strategiczny nr 5

Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego w gminie

Cele operacyjne	Kierunki działań	Realizatorzy i partnerzy w realizacji	Wskaźniki
Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich oraz prowadzenie i profilaktyki edukacji poświeconej przestępczości	Podjęmowanie działań edukacyjno-informacyjnych (akcje, kampanie) poświęconych przestępczości i jej skutkom	• Wójt Gminy, • Rada Gminy, • GOPS, • Policja, • OSP/PSP • Placówki oświatowe • GOK	• Liczba zrealizowanych działań edukacyjno – informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom • Liczba opracowanych i zrealizowanych programów profilaktyczno – edukacyjnych • Liczba patroli policji • Liczba dzieci którym zapewniono alternatywne formy spędzania wolnego czasu
	Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno – edukacyjnych dla dzieci i młodzieży w placówkach oświatowych		
	Zwiększenie częstotliwości patroli i wizytowania miejsc najbardziej zagrożonych przestępczością		
	Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania wolnego czasu.		

Cel strategiczny nr 6

Rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego

Cele operacyjne	Kierunki działań	Realizatorzy i partnerzy w realizacji	Wskaźniki
Rozwijanie, wspieranie i promocja współpracy z sektorem pozarządowym	Promowanie działalności organizacji pozarządowych, udzielanie wsparcia organizacyjnego, prawnego i lokalowego oraz pomocy w pozyskiwaniu środków innych niż z budżetu gminy	• Wójt Gminy, • Rada Gminy, • Urząd Gminy • GOPS, • GOK, • Placówki oświatowe • Organizacje pozarządowe • Społeczność lokalna	• Liczba działających na terenie gminy organizacji pozarządowych • Liczba zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych realizowane przez lub przy współpracy organizacji pozarządowych • Liczba przedstawionych i zrealizowanych oddolnych inicjatyw lokalnych z zakresu rozwiązywania problemów społecznych • Liczba organizacji działających na rzecz społeczności lokalnej • Wysokość środków finansowych przeznaczonych na budżet obywatelski • Wysokość środków finansowych przeznaczonych na wsparcie działalności NGO • Liczba wolontariuszy
	Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy szerszej współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego		
	Zachęcanie mieszkańców gminy do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych – samoorganizowania się, samopomocy oraz tworzenia organizacji działających na rzecz społeczności lokalnej		
	Wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych, m. in. poprzez stworzenie budżetu obywatelskiego i dla NGO		
	Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych		

W wyniku realizacji strategii oczekiwane są rezultaty:

1. Nastąpi rozwój zintegrowanego systemu wsparcia rodzin co pozwoli zapewnić dzieciom i młodzieży lepsze warunki do rozwoju.
2. Poprawi się jakość życia seniorów i osób niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania.
3. Nastąpi poprawa skuteczności wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom, przemocy w rodzinie oraz dostępności opieki zdrowotnej.
4. Zapewnione zostanie mieszkańcom gminy bezpieczeństwo socjalne oraz odpowiednie warunki do rozwoju.
5. Podniesie się poziom bezpieczeństwa publicznego w gminie.
6. Nastąpi rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

IV. MONITORING

Monitorowanie zapisów zawartych w dokumencie strategicznym polegać będzie na systematycznym pozyskiwaniu informacji o stanie realizacji poszczególnych działań, wskazanych jako bezpośrednie czynniki wypełniające cele strategiczne. Dane o stanie realizowanych działań podlegać będą analizie i ocenie ilościowej oraz jakościowej.

Za monitoring odpowiedzialne będą podmioty wskazane jako realizatorzy poszczególnych działań w obszarach priorytetowych, natomiast podmiotem koordynującym działania i w rezultacie przedstawiającymi informację o stanie realizacji Strategii będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somoninie. Realizacja strategii ujmowana będzie w corocznym sprawozdaniu z działalności ośrodka.

V. SPIS TABEL

<i>Tabela 1</i> Liczba mieszkańców gminy Somonino z podziałem na płeć	14
<i>Tabela 2</i> Liczba mieszkańców gminy Somonino wg. struktury wiekowej	14
<i>Tabela 3</i> Liczba dzieci uczęszczających do gminnych placówek oświatowych	17
<i>Tabela 4</i> Organizacje pozarządowe funkcjonujące na terenie Gminy Somonino	19
<i>Tabela 5</i> Ilość osób bezrobotnych z terenu gminy Somonino	21
<i>Tabela 6</i> Ilość uczestników zajęć w Centrum Integracji Społecznej w Ostrzycach	21
<i>Tabela 7</i> Orzeczenia o niepełnosprawności dla mieszkańców Gminy Somonino	24
<i>Tabela 8</i> Orzeczenia o niepełnosprawności wydane dla mieszkańców gminy Somonino z podziałem na kobiety i mężczyzn	24
<i>Tabela 9</i> Orzeczenia o niepełnosprawności wydane przez PZON w Kartuzach w okresie od I 2016 do IV 2020 dla mieszkańców gminy Somonino z podziałem na przyczyny niepełnosprawności	25
<i>Tabela 10</i> Liczba osób korzystających ze wsparcia ośrodka pomocy.	28
<i>Tabela 11</i> Przestanki wsparcia mieszkańców Gminy Somonino.	29
<i>Tabela 12</i> Udzielana pomocy żywnościowa.	30
<i>Tabela 13</i> Wsparcie socjalne uczniów Gminy Somonino.	31
<i>Tabela 14</i> Wsparcie udzielanie przez Asystenta Rodziny na terenie gminy Somonino	33
<i>Tabela 15</i> Liczba osób korzystających ze wsparcia Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	34
<i>Tabela 16</i> Działania Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Somonino	35